

«Σεμπάστιαν»: Κατασκευάζοντας μια άλλη θεατρική γλώσσα

Κριτική για την παράσταση των Νονα Melancholia που ανεβαίνει σε σκηνοθεσία Βασίλη Νούλα στο Βιομηχανικό Πάρκο ΠΛΥΦΑ.

Κομμάτι κομμάτι πλάθεται στην παράσταση των Νονα Melancholia ετούτο το πολύτιμο παστίς ονόματι «Σεμπάστιαν». Φωτ.: Μαρία Τούλτσα

[Λουίζα Αρκουμανέα](#) 4.6.2023 | 07:58

Η γλώσσα του θεάτρου δεν είναι «φυσική». Πρέπει να τη δημιουργούμε ξανά και ξανά (λέει ο Ρολάν Μπαρτ). Και μας δίνεται, πράγματι, τόσο σπάνια η ευκαιρία να παρακολουθήσουμε μια ομάδα ανθρώπων την ώρα που κατασκευάζουν τη δική τους γλώσσα ενώπιόν μας!

Κομμάτι κομμάτι πλάθεται στην παράσταση των *Nova Melancholia* ετούτο το πολύτιμο παστίς ονόματι «Σεμπάστιαν».

Δεν πρόκειται, όμως, για μια απλή συγκόλληση πολιτισμικών αναφορών και δανείων: όπως συνειδητοποιούμε σταδιακά, τα εν λόγω θραύσματα, προσεκτικά επιλεγμένα, έχουν αγγίξει ανεξίτηλα την ψυχή τους, έχουν καθορίσει την κοσμοθεωρία τους, έχουν υποστεί μύριες ψυχικές και αισθητικές διεργασίες, στις οποίες με τρόπο τρυφερό και ανοιχτό μάς καλούν να συμμετάσχουμε, να τις βιώσουμε σε παρόντα χρόνο, την ώρα που τις αναπαράγουν αβίαστα και συγκινητικά, παρασύροντάς μας σε ένα ταξίδι που, ενώ έχει συντελεστεί πλειστάκις, αρχίζει κάθε φορά από την αρχή.

Ή, για την ακρίβεια, έχει ήδη αρχίσει: γιατί ξαφνικά, ενώ βολευόμαστε στις θέσεις μας και περιμένουμε την «έναρξη», συνειδητοποιούμε ότι αυτή έχει προ πολλού συμβεί, οι ηθοποιοί που βρίσκονται στη σκηνή και απαγγέλλουν ποιήματα έχουν ήδη θέσει τον μηχανισμό σε λειτουργία, όχι λίγα λεπτά αλλά δεκαετίες, ίσως αιώνες ολόκληρους πριν:

ο Κοκτό απευθύνεται στον Ζαν Μαρτέ, ο Παζολίνι στον αγαπημένο του Νινέτο, ο Φρανκ Ο'Χάρα στη Λάνα Τέρνερ, και ο Ντίνος Χριστιανόπουλος στον ίδιο τον Άγιο Σεβαστιανό που βρίσκεται «δεμένος στο δέντρο, βουτηγμένος στα αίματα, κει στον Παράδεισο», παρακαλώντας τον να μη μας ξεχάσει – εμάς εδώ που βρισκόμαστε τόσο μακριά και λαχταρούμε καρτερικά την ευλογία του.

Η παράσταση των *Nova Melancholia* –ακροβατώντας μεταξύ θεάτρου και εικαστικής περφόρμανς– απαντά γενναιόδωρα και πειστικά, επιτελώντας και ενσαρκώνοντας μια θαυμαστή πλειάδα σαγηνευτικών πιθανοτήτων.

Ναι, ο Άγιος Σεβαστιανός –που σχετίζεται «με τη νεότητα, την ομορφιά, τον αθλητισμό, την τοξοβολία, τον σαρκικό πόνο, την ηδυπάθεια, τον ομοερωτισμό, τον μαρτυρικό θάνατο», όπως διαβάζουμε στο σκηνοθετικό σημείωμα– είναι η αφετηρία της παράστασης, η πηγή έμπνευσής της, ο άξονας γύρω από τον οποίο πλέκεται ένας εξαιρετικά πυκνός και παλλόμενος ιστός λέξεων, εικόνων, χειρονομιών, τρεμάμενων πόθων, συλλογικών αναμνήσεων και προσωπικών θλίψεων.

Ο θίασος φοράει ελαστικές ολόσωμες φόρμες με τρύπες και υιοθετεί πόζες αλλά Σεβαστιανός, πατώντας πάνω σε τεράστιες, μακρόστενες κόπιες διάσημων αναπαραστάσεων του Αγίου, από τον Μαντένια, τον Αντονέλο, τον Ρούμπενς, τον Μποτιτσέλι, τον Περουτζίνο. Φωτ.: Μαρία Τούλτσα

Κι αν εκ πρώτης όψεως φαίνεται σαν κάποιος παθιασμένος συλλέκτης να συγκέντρωσε όλο το υλικό που έχει παραχθεί γύρω από αυτό το θρησκευτικό και πολιτισμικό gay icon για να υφάνει με αυτό ένα πολυκύμαντο πέπλο, στην πορεία αντιλαμβανόμαστε πως έχουμε να κάνουμε με κάτι πολύ πιο ευρύ, πολύ πιο βαθύ, μια γιορτή κι ένα πένθος μαζί, νιώθουμε «την πιο παράφορη ομορφιά να πνίγεται μες στις φωνές της άνοιξης και να πεθαίνει» (Ασλάνογλου), ενώ εμείς, για να αντέξουμε, αντλούμε δύναμη από τα θεσπέσια σπαράγματα, παράφορα γεννήματα όλων εκείνων των «αγίων» που μαρτύρησαν στο όνομα της ασίγαστης, και συχνά «επικυρηγμένης», επιθυμίας τους.

Ο Γούλτ Γουίτμαν πηγαίνει στο σούπερ μάρκετ και θωπεύει τα κρέατα, ρωτώντας τους νεαρούς πωλητές «μήπως είσαι ο Άγγελός μου;». Η ερωμένη του Ερρίκου Δ' και η αδελφή της (από τον περίφημο πίνακα αγνώστου «Gabrielle d'Estrées et une de ses soeurs») λικνίζονται δαγκώνοντας ένα μήλο, ο κουκουλοφόρος νάνος με τις ασημί γόβες τις ακολουθεί, η Μαντόνα τραγουδά το «Like a prayer», ο Νινέτο διασχίζει ξανά τους δρόμους

της Ρώμης με το υπερμέγεθες κόκκινο λουλούδι του, πόδια ανοιγοκλείνουν, άνθη ραίνουν την αυτοσχέδια οθόνη, ο Μίσιμα κρέμεται διάτρητος από ένα δέντρο ποζάροντας ως Άγιος Σεβαστιανός, οι ηθοποιοί κολυμπάνε συντονισμένα στις μελωδίες του Σατί, ένα από τα Flaming Creatures του Jack Smith βάζει κραγιόν την ώρα που στον ώμο του ακουμπά ανέμελα κάποιο γυμνό πέος, το αγόρι έχει ένα αγκάθι στο πλευρό του, μας θυμίζουν οι Smiths, πάντα ένα αγκάθι στο πλευρό μας, λέμε εμείς, οι οπίσθιες σκιές τσουγκρίζουν πάνω στην οθόνη, η Divine ανηφορίζει τα σκαλοπάτια, ποτέ δεν σταμάτησε, ο Mario Banana του Γουόρχολ δαγκώνει ηδονικά την μπανάνα του, ένας ηθοποιός τον μιμείται, όχι ηδονικά όμως, ένα θλιμμένο gogo boy εκτελεί το εντυπωσιακό νούμερό του, η Ελίζαμπεθ Τέιλορ παραληρεί γιατί τα χαμίνια κατασπάραξαν τον Σεμπάστιαν Βέναμπλ, όλα μπλέκονται γλυκά, οι κινήσεις των ηθοποιών, οι φαντασιώσεις και οι ωδίνες των μεγάλων ποιητών, που τους έχουμε χάσει διά παντός και θα ήμασταν απαρηγόρητοι αν δεν τους ξαναβρίσκαμε εδώ, συγκεντρωμένους σε αυτήν τη λευκή, άχαρη αίθουσα, έτσι όπως κάποιοι τους έφεραν πάλι στη ζωή με όποιον τρόπο μπορούσαν, αγωνιώντας, μεταξύ άλλων, να απαντήσουν στο αδιαλείπτως φλέγον ερώτημα: «Ποιος επιτέλους θα βρεθεί να γράψει το μαρτυρολόγιο αυτούτο; Ποια πένα που θα στάζει αίμα θα δικαιώσει όλους εκείνους τους ανώνυμους, τις αγιασμένες απ' τη στέρηση ζωές τους;» (Ανδρέας Αγγελάκης)

Στιγμιότυπο από την παράσταση. Φωτ.: Μαρία Τούλτσα

Ο θίασος φοράει ελαστικές ολόσωμες φόρμες με τρύπες και υιοθετεί πόζες αλλά Σεβαστιανός, πατώντας πάνω σε τεράστιες, μακρόστενες κόπιες διάσημων αναπαραστάσεων του Αγίου, από τον Μαντένια, τον Αντονέλο, τον Ρούμπενς, τον Μποτιτσέλι, τον Περουτζίνο. Τι άλλο μας έχει απομείνει να κάνουμε πέρα από τη μίμηση; Ή, ακριβέστερα, υπάρχει κάτι απ' όσα κάνουμε που δεν είναι μίμηση;

Κι αν είμαστε πράγματι καταδικασμένοι να αναπαράγουμε πρότυπα, συμπεριφορές και πόζες, κλεμμένες από την ανεξάντλητη πολιτισμική δεξαμενή μέσα στην οποία εκκολαφθήκαμε και μεγαλώσαμε, πώς μπορεί αυτή η στάση να ξεφύγει από τη στείρα αναπαραγωγή και να αποκτήσει νόημα; Να πυροδοτήσει εκ νέου τις ζωές μας; Η παράσταση των Nona Melancholia –ακροβατώντας μεταξύ θεάτρου και εικαστικής περφόρμανς– απαντά γενναιόδωρα και πειστικά, επιτελώντας και ενσαρκώνοντας μια θαυμαστή πλειάδα σαγηνευτικών πιθανοτήτων.

Αποδεικνύει ότι η μίμηση δεν αποκλείει τη διαφορά, κάθε άλλο: πρώτον, γιατί κάθε βλέμμα, κάθε παρουσία, κάθε φωνή είναι όχι μόνο των δημιουργών (του Βασίλη Νούλα και

του Κώστα Τζημούλη) αλλά και των ηθοποιών (του Χάρη Δούμουρα, της Χριστίνας Καραγιάννη, του Pierre Magendie, του Νίκου Ντάση, της Χριστίνας Ράινχαρντ) που συνενυρίσκονται και γονιμοποιούν ένα μοναδικό κάθε φορά συμβάν – όχι εκ των προτέρων οριοθετημένο αλλά ανοιχτό στις ροές των σωματικών και λεκτικών δράσεων που ξεχύνονται προς το μέρος μας.

Δεύτερον, επειδή η οικειοποίηση των μοτίβων και των έργων αγαπημένων δημιουργών του παρελθόντος πραγματώνεται μέσα από μια ποικιλία υφών, πρακτικών και διαθέσεων που αποτρέπουν τη μονοσήμαντη θέαση ή/και ταύτιση με οποιοδήποτε από τα αντικείμενα «λατρείας» που εναποτίθενται σε αυτό το ζωντανό παραστατικό «τέμπλο»: η επιτηδευμένη πόζα αλλά και το ανεπιτήδευτο dada, τα μελαγχολικά σχόλια αλλά και οι στιγμές ευφρόσυνου camp, η αίσθηση του happening και η απόλυτη άρνηση καθοδήγησης του θεατή, η απουσία διαχωριστικών γραμμών, συνθέτουν μια συλλογική διαρρύθμιση εκφώνησης, μια πολλαπλότητα, μια πολυπρισματικότητα που αποκαλύπτει την εφήμερη, διαρκώς μεταβαλλόμενη φύση του κόσμου. Από τη μια μεριά επανάληψη, από την άλλη συνέχιση: στήνουμε ηδυπαθώς το σώμα μας σαν άλλοι Σεμπάστιαν, μιλάμε «σαν» την Ελίζαμπεθ Τέιλορ, κι αυτό γίνεται παιχνίδι, ηδονή, δώρο, κατάφαση της «εσώτερης λαχτάρας για έναν ρόλο και μία μάσκα» (Νίτσε), μια ιδανική μείξη του υπερβολικού, του φανταστικού, του παθιασμένου και του αφελούς, που μόνο ως χαρμόσυνη έμπνευση ζωής μπορεί να λειτουργήσει για τον διψασμένο θεατή.

Στιγμιότυπο από την παράσταση. Φωτ.: Μαρία Τούλτσα

Η παράσταση «Σεμπάστιαν» παρουσιάζεται ως δίπτυχο μαζί με την παράσταση «Vanitas».
Βρείτε περισσότερες πληροφορίες για την παράσταση «Σεμπάστιαν» [εδώ](#).

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην έντυπη LiFO.